

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kőszítrók visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalunk.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Szélhámoskodás a jelszavakkal.

(P) Nemcsak a társadalmi életben, hanem a politikában is a szélhámoskodás korszakát éljük. Pártok és néptribunok egész serege üres frázisokból, hangzatos jelszavakból s világbolondításból él. Különösen Kossuth Lajos dicső neve az, a melyet zászlónak használ minden mosdatlan száju demagóg és üresfejű utszéli politikus.

Például a választási reform alkalmából uton-utfélen halljuk, hogy Kossuth Lajos nevében menyörögnek a javaslat ellen, nagy képpel és tele szájjal hirdetvén, hogy Andrassy tervezete beleütközik a nagy nemzeti apostoltól örökölt hagyományokba, amelyek a jogegyenlőséget állították föl a nemzeti állam fundamentumául.

Hát tisztelt népboldogító és népbolondító urak, azt a történelmi igazságot méltóztatnak bölcsen elhallgatni, hogy Kossuth Lajos a jogegyenlőséget, mint programmbeli principiumot, mint kitűzött célt fölállította ugyan, de valóságban, nevezetesen a választási jogban, tényleg nem alkalmazta. Miért? Azért, mert ebben a kérdésben a fokozatos fejlődés híve volt és programját, — a jogegyenlőséget — az erőszakos és romboló rázkódások elkerülése végett, csak bölcs óvatossággal, lépésről-lépésre akarta megvalósítani.

Andrassy javaslata tehát a szó szoros értelmében Kossuth Lajos utmutatását követi, midőn az általános választójogot, átmenetileg, bizonyos elővigyázati rendszabályok alkalmazásával honosítja meg. Ne tessék tehát ebben a kérdésben a Kossuth Lajos nagy nevével szélhámoskodni, mert Kossuth Lajos éppen Andrassy javaslata mellett — koronatanu.

Kossuth Lajos azonban nemcsak szabadelvű és demokratikus programot állított fel, hanem politikai aranyigazságokat is mondott, a melyeket nem szabad elfeledniük éppen azoknak a politikai szegénylegényeknek, a kik elég vakmerőek Kossuth Lajos neve alatt árulni díbdáb portékájukat. A többek között azt mondta pedig Kossuth Lajos, hogy: «a politika az exigenciák tudománya». Tetszik tudni mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a politikában mindenkor a viszonyokhoz, a körülményekhez és az okszerűség utmutatásához kell alkalmazkodni, akár programról, akár taktikáról van szó.

És itt eljutottunk ahhoz a minduntalan hánytorgatott hamis vádhoz, hogy a koalíció többsége — a függetlenségi párt — elvtagadást és programmsértést követ el Andrassy javaslatának elfogadásával, mert a függetlenségi párt programjában benne van az általános szavazati jogon kívül az egyenlő szavazati jog is.

Nem vagyunk ugyan a függetlenségi

párt organuma, fogadatlán prókátoroskodni sem szoktunk, de ha már a szélhámoskodást szóvá tettük, akkor evel a váddal is le kel, számolnunk.

Mindenekelőtt egész általánosan annyit meg kell mondanunk, hogy a politikai pártprogram se nem evangelium, se nem szakramentum, amely örök, változatlan és érinthetetlen; hanem egyszerűen felsorolása és foglalója azoknak a módoknak, elveknek és intézményes alkotásoknak, a melyekkel az illető párt a közjót a legcélszerűbben előmozdítani véli. Ha tehát valamely párt — akár függetlenségi párt — arra a meggyőződésre jut, hogy programjának egyik pontja a nemzet egyetemes érdekébe ütközik, vagy annak keresztülvitele nem időszerű, akkor nemcsak nem szégyen és nem árulás, hanem inkább nemes és tiszteletreméltó hazafias kötelesség a kérdéses program-pontot elejteni vagy megváltoztatni.

Tudtunkkal azonban itt nem az az eset. Hanem egyszerűen úgy áll a dolog, hogy a mikor a függetlenségi párt programjába vette az egyenlő választójogot, akkor szentül meg volt arról győződve — és ez a hite alapos is volt — hogy nemcsak a 48-as hagyományoknak tesz eleget, hanem egyszersmind a nemzeti politika diadalmas előnyomulását is biztosítja a szélesebb néprétegeknek az alkotmányos életbe való bevonásával; mert hiszen az iparos és földmivelő osz-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kacérkodás.

Írta: Max Rose.

A Daracq-gép lassan, zajtalanul haladt az előkelő uton, odakünn Newyork külvárosában valamivel meggyorsította a járást s a széles országuton nyolcvan kilométeres sebességgel haladva a középponti park erdőszigete felé tartott. Az éles levegő Dott arcába kergette a vért. És Dotban egyszerre valami különös érzés támadt... olyan érzés, mint hogyha neki okvetlenül valami nagy, ostobaságot kellene elkövetnie.

Dot lázongott.

Apjának sok-sok milliója. Olanto hercegnek pénzzavara és anyjának társadalmi nagyra-vágása volt ebben a hibás. A fiatal olantoi herceg ma reggel ünnepiesen megkérte Dot kezét. Dot mamája csaknem sirva fakadt a megindultságtól és büszkeségtől, a papa kissé gunyosan mosolygott. Dot maga pedig hátraszegté fejét, tombolt haragjában és izgatottságtól remegő hangon mondta:

— Nem megyek ahhoz a lumphoz!

A mama rémülten sikoltott föl s tágra nyitott szemmel meredt a lányára.

— Dorothy! Dorothy! Nem értelek. De hisz herceg — valóságos herceg!

— Még akkor sem kell! — kiáltotta Dot és keservesen sirni kezdett. — Bill (Dot test-

véré) is azt mondta, hogy a herceg nagyon sokat dorbézol és rengeteg sok az adóssága, amellelt még pökhendi is. Nem kell és nem kell! Zárjatok be valamelyik pénzzekrénybe. Ugy se vagyok értéktárgynál egyéb, amelylyel spekulálnak. Csak a pénzemre fáj a foguk. Sose kerül olyan ember az utamba, aki szeressen engem. Soha, soha! Oh olyan boldogtalan vagyok.

— Te kis csacsi Dot, — szólt az apa megindultan, — hisz nem kell éppen hozzámened. Tetszésed szerint cselekedhetsz. Már rendben van, nem lesz semmi bajod.

Aztán nagy sietve a szalonba ment, ahol a herceg várakozott, mert dollárhajszoló életében eddig még ugyse adódott neki alkalom, hogy egy valóságos hercegnek ki tehesse szűrét. Ezt a meg nem ismétlődő alkalmat nem akarta elszalasztani.

Dot mamáját azonban az ájulás környékezte.

— Valami nagy ostobaságot csinálok — mondta Dot magában önféjűen.

Pompás, langyos meleg nyári nap volt. Dot fejében ezer különös gondolat kavargott. Dot mélységes nagy részvétet érzett önmaga iránt. Szegény kis madárkának képzelte magát, akit aranyos kalitkába zártak és abban a vágyakozásban kell lassan elsorvadnia, hogy ki-röppenessen a szerelem országába. Ráncos arcu töpörödött anyóának képzelte magát, akinek meghalt a szíve. Az öreg anyóka élete

hosszat magányosan, elhagyottan éldegélt, mert olyan rengeteg sok pénze volt, hogy nem bírhatott az erre számító férfiakban. Dot sirni szeretett volna, annyira szánalmasnak tartotta sorsát. Nem, ilyen szegény anyóának nem szabad belőle válnia.

Dot nagy fekete szeme még tágabbra nyílt. Uj nehézségre bukkant. Ugyan mit, mit csináljon tulajdonképp, hogy valami nagy ostobaságot kövessen el?

— De hisz ez végre is magától jön! — gondolta Dot azután nagybölcse,

Megállt az automobil.

— Egy órát sétálok a parkban, — mondta méltóságosan a sofförjének. — Várjon meg itt.

Belépett a park kapuján és gyors léptekkel haladt a főuton. A park ebben az időtájban meglehetősen eleven volt. Gyerekek hancuznak a tisztásokon, az öreg asszonyok az utak mellett levő padokon üldögéltek és sütkéreztek. A széles, árnyas utvonalakon tarka embertömeg tolongott. Hölgyek és urak karófogva, szorosán egymáshoz bujtak és szakadatlanul csevegtek, úgy látszott, nagyon sok volt a mondani-valójuk. Szegény ördögök is sétáltak közöttük, akik megvárták, hogy csak azért járják, a parkot, mert nincs egyéb dolguk. Mindenfelé sétálgató semmittevők. És mindezek a hölgyek, urak, szegény ördögök, öreg asszonyok és semmittevők kíváncsian nézték Dotot.

Mert Dot nagyon szép és nagyon fiatal volt.

Ezért az élénk utról nagybamar elsiettet és végtelentül örült, hogy egy kis mellékos-

lály s az egész nagy munkástömeg a függetlenségi eszméknek és a hazafias törekvéseknek épp olyan lelkes híve volt, mint maguk a nemzeti küzdelem élén álló intelligens elemek.

Azóta azonban a nemzetközi Jakabok, a Mezőliek és az Achim Andrások, akikről mindenki tudja, hogy részint osztrák kommandóra dolgoznak, részint Kristóffy dárdásai — úgy megbabonázták éppen az alsóbb népretegeket s vagy kipusztították lelkükből a hazaszeretetet, vagy közömbösökké tették őket a nemzeti ideálok iránt, hogy ma már legalább is kétséges, hogy ezeknek az elemeknek az alkotmányos életbe való bevonása erősítő vagy gyöngébbé teszi a nemzetet:

Amikor pedig ilyen kétség merül fel, akkor — ismételjük — igenis honfiai kötelesség feltűggeszteni az egyenlő szavazatjogra vonatkozó programmpontot addig, amíg a gyakorlati élet megmutatja, hogy az új elemek hasznára vagy kárára vannak-e a nemzeti életnek? Tehát csak ideiglenesen alkalmazott óvatossági rendszabályról és nem programsértésről van szó, midőn a pluralitást, mint egyedül megfelelő ellensúlyt alkalmazza a koalíció és abban a függetlenségi párt.

A laza erkölcsű felfogás doktrínája szerint a politikában sok minden szabad, még a szélhámoskodás is. Am arra a szélhámoskodásra, a mit a koalíció ellenségei a választási reform alkalmából üznek, ráillik Deák Ferencznek az a mondása:

— Szabad, de tisztességes politikus nem teszi.

A bihari választás. A bihari választókerületben a függetlenségi 48-as párt hivatalos jelöltje: *Nadányi* Károly már megkezdte körútját s Biharpuszókiban, tegnap pedig Biharon, Paptamásiban, Kismarján tartotta meg *Nadányi*

vényre akadt, ahol csak néhány szerelmespár sétálgatott. Ez pedig már nagyon is regényes volt. Dot tovább ment. Mintha lépteket hallott volna háta mögül és végtelenül szerette volna tudni, ki az, de nem mert hátrafordulni. Az út kanyarodott és pompás padot pillantott meg egy terebélyes tölgyfa alatt, ősrégi fák, sűrű lombok, zizegő levelek között. Mintha csak a mesében olvasná . . .

Leült és az ostoba hercegre gondolt, az ostoba sok pénzre és a kimondhatatlanul nehéz életre, a mely a szegény, szegény Dot előtt állt. Oh igen, de most a mesék országában járt, ahol senki se tudta róla, hogy dollárkirálynő s ő is elbűvölődött.

Közeledtek a léptek. Sulyos, hatalmas, önértetés férfiléptek, amelyek éles, serkegő zajt ütöttek a kavicsos úton. A másik pillanatban Dot kemény, makacs férfiarcot látott s a férfi szép szemével nyugodtan, fürkészően pillantott körül.

Dot lehorgasztotta fejét és arra gondolt, hogy a mesék országában persze elbűvölt hercegek is vannak . . .

A fiatal ember elhaladt mellette, meglesitotta lépteit, egy padra ült a szomszédságban, cigarettára gyújtott és szüntelenül Dotra bámult.

— No, itt a nagy ostobaság! — gondolta Dot és valami különös aggodalomfélélet érzett. Mégis eltökélte, hogy bátran kitart.

A fiatal ember megint fölállt és feléje tartott.

— Bizonyára beszélni akar velem, — gondolta Dot. — Igaz, hogy nem kellemes,

Károly programbeszédét. A választóközönség zöme mindenütt lelkesen fogadta *Nadányi*-t, akit *Kossuth* Ferenc is melegen ajánlott a kerület választóinak figyelmébe. A programbeszéd alkalmából távirati úton melegen üdvözölték *Kossuth* Ferencet. Ma csütörtökön Hegyközsárdobágy, Hegyközpályi, Hegyközujlak községeket látogatja meg *Nadányi* Károly. — Az egész kerületben lelkes hangulat uralkodik s *Nadányi* megválasztása biztosítva van.

A választási reform előkészítésére küldött 31 es kizottság kedden, december 1-én délután 5 órakor a képviselőház I. számú termében tartja első érdemleges ülését, amelyen gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter választási törvényjavaslatát veszik tárgyalás alá.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 25.

Elnök: *Iusth* Gyula.

A mai ülés fél 11 órakor kezdődik, Az elmúlt ülés jegyzőkönyvét hitelesítik, majd a *Hoitsy* Pál és társai által tegnap benyújtott sürgősségi indítvány felett határoznak.

Az indítványhoz senki sem kíván szólni. A Ház nagy többsége megszavazza a sürgősséget, mire a jegyzőkönyv idevonatkozó részét nyomban hitelesítik.

Ezután áttérnek a napirenden lévő 1909. évi

költségvetés

tárgyalására.

Lukács László román nemzetiségi az első szónok. Nincs bizalommal a kormány iránt. Ez a kormány nagyon is sok akadályokat gördít a megértés politikája elé. A magyar törvények román nemzetet ismernek. (Zaj.)

Kiáltások: Rendre, rendre.

Lukács László: Ime itt van bizonyítékul az 1868. 44. t.-cikk.

Elnök: Hogy a képviselő ur is tisztába jöjjön ezzel a törvényvel, fel fogom olvasni,

tartok is tőle, de hát meg lesz a nagy ostobaság!

A férfi már előtte is állt, nyugodt, fürkésző szemével ismét végigmérte a leányt és leemelte kalapját.

— Mit csináljak? Ez aztán igazán ostobaság! — gondolta Dot és nagyot sóhajtott.

— Ugy látom, hogy fél tőlem, — szólította meg a fiatal ember.

— De . . . dehogyan félek . . . — suttogta Dot halálra rémülten. — Rettenetesen nehezebb esett, hogy nagy ostobaságot kövessen el.

— Legyen nyugodt, kisasszony!

— I . . . igen? — sóhajtott Dot.

— Szeretném . . .

— Bizonyára meg akar csókolni. Hanem elszaladok. Semmi kedvem sincs valami nagy ostobaságra.

— Szeretném figyelmeztetni, miss *Folsom* . . . — Hát ismer? — suttogta Dot egészen meghökkenve.

— Persze. Hisz mindenki ismeri közülünk *John William Folsom* leányát. Én tudniillik a newyorki rendőrség detektívje vagyok és csak arra akartam figyelmeztetni, hogy nem tanácsos az önéhez hasonló drága gyűrűkkel így magányosan a park utjain sétálgatni. Nagyon sok itt a tolvaj. Ezért jártam a nyomában. Csak legyen nyugodt, miss *Folsom*. Majd követni fogom. Semmi baja se lehet önnek.

— Kö . . . köszönöm, — suttogta Dot. — Ne . . . ne nem lehet semmi bajom . . .

— És a kiábrándult szegény kicsi Dot lassan visszament az úton a park kapuja felé . . .

(olvassa.) Itt tehát egy szó sincs román nemzetéről. (Helyeslés.) Kérem tehát ne használjon nem létező közjogi kifejezéseket (Helyeslés.)

Lukács László: Követeljük, hogy olyan törvényeket hozzon ez a Ház, amely a mi nemzetiségi individualitásunkat nem sérti. Nem tűrjük a magyarosító politikát. (Zaj.)

Markos Gyula: Ha nem tűritek, vándoroljatok ki.

Maniu Gyula: Még nem elegendő vándorolnak ki?

Markos Gyula: Ti azért nyugodtan mehetetek. (Derűtlenség.)

Lukács László: Minket nem lehet átgyurni mássá, mint amik vagyunk. Mi megakarjuk tanulni a magyar nyelvet, hogy a magyar történelemből okulva, — román Rákócziakat és Kossuthokat neveljünk magunknak. (Zaj.) Mi küzdeni akarunk nemzeti kulturánkért és ha kell martirokat is csinálunk ügyünknek. Az erőszakos magyarosítással kompromittáljuk az országot a külföld előtt.

Bathhány Tivadar gróf: A hazugságok csak magukat kompromittálják.

Elnök: Rendreutasítja *Lukács*-ot.

Lukács László: Egész nép fajokat nem lehet beolvasztani a magyarságba. Egyesekkel mint *Wekerle* és *Günther* miniszterrel megtörténtek azok. (Derűtlenség.)

Szünet után.

A Ház a sürgősségi indítványt elfogadja. *Hoitsy* Pál fél két órakor az üléseknek 4 órával való meghosszabbítását javasolja. E szerint holnap pénteken már a tegnapi határozat értelmében tart ülést a képviselőház.

Fél két órakor *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter általános érdeklődés mellett emelkedik szólásra. — A belügyminiszter válaszol *Hencz* Károlynak a kivándorlásnál tűzött visszaélések tárgyában elhangzott interpellációjára válaszolt.

Válaszában kijelenti, hogy a kivándorlás tárgyában benyújtott javaslatát azért nem indokolta meg, mert az ellen nem merült fel semmi kifogás. Az hogy az *Adria* társaság a jegyeket a Menetrend iroda utján adja ki s ezért személyenként 18 koronát fizet az irodának, ezen nem változtathat még most, mert ezt így találta a jelenlegi kormány. Tény, hogy a menetjegyiroda utján több visszaélést követnek el, azonban ezek megszüntetése végett meg lettek téve az intézkedések. A kivándorlás élére új hivatalnokok lettek állítva. *Lánczy* Leora vonatkozólag a belügyminiszter kijelenti, hogy *Lánczy* nem tehetett másképpen, mint ahogy tett. Különben kijelenti, hogy a kivándorlást teljesen új alapokra fogja helyezni. Kéri válaszában tudomásul vételét. A Ház a választ tudomásul veszi, *Hencz* polemizál és nem veszi tudomásul.

Szmrecsányi György képviselő interpellációját a jövő hétre halasztotta.

Az ülés délután 4 órakor ért véget.

A nagyváradi bakák Mostárban.

Előkészületek a háborúra.

Háborus hírekkel van telve a levegő. A puskaporos hírek izgatják a közönséget. Nem is csuda, mert most nem arról van szó, hogy valahol távoli idegenben tör ki a hadakozás, hanem az előtt állunk, hogy a mi ágyunk szólnak meg s a mi fiaink indulnak a háborúba.

A szerb és montenegrói mozgolódásokat monarchiánk sem nézheti tétlen, annál inkább, mert ez a két kis ország a fegyverkezés mellett különösen azt tervezi, hogy Boszniában és

Hercegovinában lázítsa fel a népet s bandákat szervez, hogy ezek betörjenek a most már annektált tartományokba.

Hogy hadvezetőségünk készül valamire, azt már az is elárulta, hogy a katonaság az ideai ujonckiképzésnél egészen szokatlan eljárást és módozatot követ. Látjuk ezt Nagyváradon is. Más években ilyen havas, téli időben, legfeljebb a sáucban, vagy a vár udvarán gyakorlatoztak s inkább az elméleti oktatásra, az iskolázatásra fordították a figyelmet az ujonck kiképzésénél. Most azonban éles töltenyekkel, Kardóra és más külső területekre viszik őket. Egyáltalában forszírozott tempóban történik a kiképzés.

De ettől eltekintve, most már bizonyos, hogy Boszniában és Hercegovinában erősen szaporítják a csapatokat.

Állandó béke időben a hegyi tüzérek, szerkeszek, valamint két lovasszázadon kívül, Boszniában 82 gyalogzászlóaljából áll a katonai létszám; és pedig 4 boszniai, 16 magyarországi (1 horvát) és 12 osztrák zászlóaljából.

Mint hírlik, most újabb 32 gyalogzászlóaljat mozgósítanak. Ezek között lesz a *nagyvárad* 37. József ezred egy zászlóalja. A *nagyvárad*; *József bakák december 2-án, kedden indulnak s Mostárba vonulnak, teljes hadi felszereléssel.*

Ez a háborus mozgólódás a legérzékenyebben sújtja a jelenleg kiképzés alatt álló póttartalékosokat, akiket a nyolcheti kiképzés után nem bocsátanak haza, hanem továbbra is bentartanak, a Boszniába vezényelt zászlóalj pótlására.

A tisztikarban beszüntettek minden szabadságolást, s a szabadságon levő tiszteket távirati uton visszahívták.

Az ország különböző pontjain állomásozó gyalogezredeknel szintén így intézkedett a hadügyminiszter.

Valószínű, hogy azért, legalább a télen, nem kerül háborúra a dolog s inkább tüntetés lesz a vége, hogy a sertés és kecskepásztorok hazájában lássák, miszerint minden eshetőségre készen állunk. Erre pedig alighanem el megy a kedvük hirhedté vált puskaporuk puffogtatásától.

A balkáni események.

A montenegróiak a magyar-osztrák kereskedők ellen.

London, nov. 25.

Montenegró Londonban kereskedelmi ügynökséget létesít abból a célból, hogy kereskedését az osztrák és magyar beviteltől függetlené tegye. A montenegrói pénzügyminiszterium főigazgatója e célból Londonba érkezett.

Oroszország válaszigygyéke.

London, nov. 25.

A Times jelenti Pétervárról: Az orosz kormány abban a válaszban, melyet az Ausztria-Magyarország jegyzékére adott, ragaszkodik a konferencia mindama lényeges feltételeihez, melyeket az Oroszország, Franciaország és Anglia által közösen megállapított és elfogadott program magában foglal. Ez a program, mely szerint Bosznia és Hercegovina annexiója a konferencián szabadon megvitatható, a Törökországnak és Montenegrónak nyújtandó kompozíciókat is magában foglalja. Minthogy Oroszország a program eme lényeges pontjaitól

nem akar eltérni, még további eszmecserére van szükség Bécs és Pétervár között, de remélik, hogy a tárgyalásokat már légközelebb befejezhetik.

Szerbia fegyverkezése.

Bécs, nov. 25.

A »Südslavische Correspondenz« tudósítója jelenti Virbazarból: Belovajolván, az ország belsejében meggyőződést szerzhettek, hogy az egész lakosság fegyver alatt áll. Szerb tisztek, akik három hete vannak itt, szüntelenül gyakorlatoznak. Sokfajta fegyvert látni, köztük olyanokat, amelyek hadiszerszámmak alkalmatlanok. — Virbazarba érkeztemkor nyomban kémnek deklaráltak. Száz fegyveres vont gyűrűt szállásom előtt. Tisztek kísérték Poljvicébe, ahol Hojvode Icha Lemence őrnagy fogadott. Irományaim és a szerb nyelv tudása megnyugtatták őket. A helyzetről való társalgásokból egyetlen gondolat nyomul előtérbe: »Harc Ausztria-Magyarország ellen.« De igen sok jel arra mutat, hogy ezt a hangulatot Belgrádban kotyvasztják. A katonarvosi tartalékokat behívták s számukra hadiszabészeti tanfolyamot nyitottak.

Bosnyák katolikusok Bécsben.

Bécs, nov. 25.

A boszniai és hercegovinai katolikus lakosság hódoló küldöttsége Stadler érsek vezetésével tegnap éjjelkor ért ide öt órai késéssel amelyet a budapesti vonatösszeütközés által előidézett forgalmi akadály okozott. A pályaudvaron Bécs város és a közös pénzügyminiszterium képviselői fogadták a küldöttséget ünnepélyesen. Neumayer alpolgármester üdvözlő beszéde és Stadler érsek válasza után a vendégek szállásaikra tértek.

Az osztrák-magyar nagykövet elhagyja Konstantinápolyt.

Bécs, november 25.

Pallavicini osztrák-magyar nagykövet a közös külügyminiszter felhívására elhagyja Konstantinápolyt. Elutazása nyomatékos válasz a bojkott-mozgalomra. Valószínű, hogy a nagykövet elutazását a monarchia hadiflotta-tüntetése fogja követni.

A Times a helyzetről.

London, nov. 25.

A »Times« az európai helyzettel foglalkozik s az Anglia és Ausztria-Magyarország között annyi évszázad óta fennálló barátság nevében kéri Aehrenthal bárót, hogy ne nyújtsa ki a váltságot tavaszra, amikor háborus válságok sokkal könnyebben bonyolíthatók le, mert ebben az esetben Európa békéjét komoly veszély fenyegeti. A »Times« azt tanácsolja Aehrenthalnak, hogy a konferenciára való meghívást fogadja el s engedje meg, hogy azon Bosznia és Hercegovina annexióját is tárgyalják. A cikk sorai mögött az is olvasható, hogy Aehrenthal a szerb és montenegrói kompenzáció ellen való küzdelemben nem számíthat Anglia támogatására.

Mulej Hafid szultán.

Tanger, nov. 25. Mulej Hafidot Casablancában szultánna proklamálták. Incidens nem történt.

Egy telepes család szerencsétlensége.

A magyarcsékei határban az erdőkoszoruza hegyek között tegnap borzalmas módon lelte halálát egy asszony, aki hosszas fáradozás után arra határozta el magát, hogy férjével feljön az Altöld rónáiról és itt próbál szerencsét. A szerencsétlen asszony vállalkozása balul ütött ki s életével fizetett egy szebb jövő reménye miatt.

A szerencsétlenségről tudósításunk a következő:

A magyarcsékei határban már évek óta folyik az erdőirtás. Az alakult nagy fatelepek irtatói idegen helyekről hozatnak rendszerint ide munkásokat és ezekkel teljesítetik az irtási munkálatokat. Az idegen munkások legnagyobb részét szegedvidéki munkások teszik, — akik a teljesített munka fejében még földet is kapnak.

Évenként, különösen ősszel nagy csoportokban érkeznek magyar munkások, akiket telepeseknek hívnak a régi lakók.

A magyarcsékei telepesek megvannak elégedve sorsukkal és ennek híre folyton terjed Szeged vidékén. Így értesült erről *Matus Györgyné* is, aki azonnal elhatározta, hogy férjével egyetemben ott hagyja a sík földet s feljön a hegyek közé szerencsét próbálni. A nyár folyamán összekeresett pénzével tegnapelőtt tényleg megérkezett Magyarcséke, ahol a már részükre kijelölt területet át is vette.

A föld a községtől meglehetősen távolra fekszik s még egy rozoga kunyhó kivül más felszereléssel nincs ellátva. Ideiglenesen el is foglalták lakóhelyül ezt a helyiséget. A kunyhóban nem volt kályha s az idő hideg volt. A két ember, hogy felmelegítse némileg a kunyhó levegőjét, tüzet raktak a szabad földön.

Pár perc múlva mindketten elaludtak. A tűz ezalatt lassan tovább terjedt s eljutott a kunyhó falához, mely fából volt készítve és sárral volt betapasztva. A faalkotmányban a tűz lassan terjedt, miközben sűrű füstöt idézett elő.

Az alvó emberek nem vették észre a veszedelmet, mert a füst megfosztotta őket eszméletüktől. A tűz a tetőzetre is eljutott s itt levegőt kapva pár perc alatt elborította az egész tetőt. A szomszédos telepesek csak akkor vették észre a tüzet s nyomban hozzáfogtak a mentéshez.

Borzalmas munka volt ez, amit a telepesek kifejtettek, amikor megtudták, hogy az égő kunyhóban két ember is van. A telepesek közül végre két ember hősiességgel ment be a már-már összedőlni készülő kunyhóba és onnan előbb *Matus Györgynét*, azután *Matus Györgyöt* hozták szabad levegőre. A kunyhó ezután nyomban összedőlt.

A szerencsétlenség helyén megjelent dr. *Borha Jenő* községi orvos, aki azonnal hozzáfogott a két eszméletlen ember életre keltéséhez. A mentési kísérleteket az embernél siker is kísérte, azonban az asszony már oly súlyos tüstmérgezésbe jutott, hogy megmentése lehetetlen volt.

A szegény telepesnek magával hozott holmija, mely minden vagyonát képezte, ott pusztult a tűzben.

UJDONSÁGOK.

* A Katolikus kör Pius-ünnepélye.

A nagyváradai Katolikus kör impozáns ünnepély keretében fogja megülni X. Pius pápa áldozárrá szenteltetésének 50. évfordulóját. Az ünnepély f. hó 29-én d. e. 11 órakor kezdődik a kir. kath. jogakadémia disztermében; műsora a következő:

1. Pápai Hymnus, énekl. a férfiak.
2. Elnöki megnyitó, tartja: Dus László.
3. Folyondár, Copeé Ferencről, szavalja: Posta Mariska kisasszony.

4. Ünepi beszéd, tartja: Szilágyi Dózsa.
5. Ünepem a pápát, Erdősitől; szavalja: Popity János.
6. Hymnus, éneklő a férfiak.

*** Nemesség adományozása.** Király Ö Felsége Hoffmann Hugó altábornagy, közös hadügyminiszteriumi osztályfőnöknek és törvényes utódainak a magyar nemességet Nagysötétági előnévvel díjmentesen adományozta. — Hoffmann Hugó altábornagy széles körben ismerős Nagyváradon, gyakran megfordult itt, rokenai látogatása céljából.

*** Lelki zarándoklat Lourdesba.** A Szeplőtelen Szűz lourdesi jelenésének jubileuma alkalmából a zarándoklatok nemzetközi bizottsága az egész katolikus világban lelki zarándoklatot szervez, melyen az összes egyházmegyék katolikusai résztvesznek. Öszentsége, hogy éllesse és megkoronázza ezen fáradozást, a bizottság elnökéhez a következő levelet intézte: »Szentéges Atyánk, X. Pius pápa egyesül lélekben azokkal, akik a lourdesi lelki zarándoklatban résztvesznek és azon zarándokokkal, kik 1909. február 11-én a Pyrenaeusok fehér királynéjának lábainál térdelni fogtak, midőn a lourdesi bazilikában a megjelenések jubileumi éve lezáródik. Mig ők a szentmisén résztvesznek, ő maga a legfelségesebb szentmiseáldozatot a zarándokok szándékaira fogja felajánlani, melyek egyébként az övéi is. És hogy a lelki egyesülés — atyai és gyermeki között — érzékelhető módon is kifejezésre jusson, felhatalmazza a lelki zarándoklat nemzetközi bizottságának elnökét, Mgr. Longhin András Jácint trévisi püspököt, aki Lourdesban a szentmisét bemutatni fogja, hogy a szeplőtelen Szűz hűséges tisztelőinek ezreire, kik a szeretet és bizalom ezen ünneplés nyilvánulásánál jelen lesznek, pápai áldást adhasson teljes bucsúval egybekötve azok számára, kik szentgyónáshoz és áldozáshoz járulva, a Szentéges Atya szándékára imádkoznak. Ezen bucsú kiterjed mindazokra is, kik a nevezett napon, vagy az azt követő vasárnap lélekben a zarándokokkal egyesülnek, gyónnak, áldoznak és Öszentsége szándékára imádkoznak.

*** Világosságot kérnek.** A nagyvárad postai- és távirat-igazgatóság panaszos beadványt intézett Nagyvár városához, azon okból, mert a Teleky-utcán levő postahivatal környéke nincsen kellőleg világítva; a lámpák nagyon messze vannak a posta-épülettől. Ennek nemcsak az a hátránya, hogy a hozzáférhetést megnehezíti, de az átrakodásnál posta-átadásnál a küldemények biztonsága is veszélyeztetve van. A postaigazgató kéri a várost, hogy a postahivatal előtti utcacsík megvilágításáról s lámpa alkalmazásáról intézkedjék.

*** Esküvő.** Tóth Albert Biharmegyei árvaszéki úrnők a napokban tartotta esküvőjét Érszemjén községben Kiss Erzsébet balmaz-ujvárosi tanítónővel.

*** Türelmetlenség.** Ez a legszelidebb cím, amit az alábbi esetnek adhatunk. Tegnap délelőtt háromnegyed 12 kor felszállott a 16. sz. villamos kocsira egy bocskoros atyafi. A kalauz hozzálépett:

— Hova megy bácsi?

— A bocskoros bácsi oláhul felelt, a mit a kalauz persze nem értett meg.

— Nem értem, bácsi, mondja magyarul.

Két hölgy is ült a kocsiban, oláhul beszélgettek. Az egyik, még mielőtt a megszólított utas magyarul felelhetett volna (ha tudott), izgatottan közbeszólt:

— Hogy beszéljen magyarul, ha nem tud! Micsoda dolog az, hogy magyar beszédre akarják kényszeríteni!

A kocsis utasai elmosolyodtak a heveskedésen. A kalauz udvariasan válaszolt:

— Kérem, ha én tudnék oláhul, nem kér-

ném ezt az utast, hogy ismétlje magyarul. De nekem tudnom kell, milyen jegyet adjak — és különben is én magyar ember vagyok s talán csak van jogom magyarul teljesíteni a szolgálatot.

Az izgatott urnő erre tolmácsolt a kalauz és az utas közt, aztán újra kezdte:

— Nem tud magyarul! Mégis azt akarják, hogy magyarul beszéljen! Szokatlan!

A kalauz vállat vont s okosabbnak találta, ha nem disputál. A hölgyek pedig izgatottan tárgyalták tovább az esetet, oláhul, még le nem szálltak. Az utasok megdicsérték a kalauzt, hogy nem vesztette el a türelmét s higgadtan viselkedett, a bocskoros bácsi pedig őszinte csodálkozással nézte a jelenetet, melynek ő a hőse. Valószínűleg minden járt a fejében, csak az nem, hogy rajta most óriási nemzeti sérelem esett.

Ugyan mi történnék, ha például Jászvásárban (Jassy) magyarok provokálnák hasonlóan a román villamos utasait?

És akkor tessék eldönteni, kinek van oka nálunk türelmetlenségről, sőt gyűlöletről panaszkodni? És kik a türelmetlenek és kik szítják a gyűlöletet?

*** A kilökött szerelmes bosszúja.** Gáborján községben tegnap botrányos verekedést vitt véghez három odaváló legény. Szegedi Lajos gáborjáni legény egy odaváló leánynak udvarolgot, aki Balkus József házában lakott. Tegnap délután Szegedi meg akarta látogatni a leányt, és ezért Balkusék udvarába akart bemenni. Az utcaajtóban Balkus József és Trippó János Szegedi Lajost megfogták és az utcára dobták. Szegedi ennek dacára is beakart menni az uevarra. A két legény erre botokkal támadt Szegedinek, akit többször fejbe ütöttek. Szegedi revolvért rántott és azzal Balkusra lött. A lövés után futásnak eredt. A menekülő legényt Trippó János tovább üldözte s már majd elérte, mikor Szegedi visszafordult és a revolverrel őt gyomron lötte. A meglőtt ember sérülése nem életveszélyes. Szegedi a fején igen súlyos sérüléseket szenvedett, úgy hogy most mindhárman orvosi kezelés alatt állanak.

*** Megszűnt a vörheny.** A belényesi görög katolikus leánynevelő internátusban a legújabb hivatalos értesülés szerint megszűnt a vörheny járvány. A községi orvos intézkedett, hogy az iskola látogatásától eltiltott növendékek megkezdhesék az iskolába való járást.

*** Gyorsírógép.** Angliában nemrég olyan gyorsírógépet mutattak be, mellyel éppen olyan gyorsan lehet írni, mint az ismert gyorsírórendszerek bármelyikével, megtanulása pedig gyorsabban megy, mint eme rendszerek bármelyiké. Intelligens ember negyedévi tanulás után ezen a Sztenotyper nevű gépen percenként százszázötven szót (és nem szótagot) könnyű szerrel lekopogtathat, ügyesebb kezű gépgyorsíró pedig kétszáz szóra is fölviheti. Ez a sztenográfus is, miként más írógép, látható és könnyen leolvasható jeleket üt a papírra. A gép igen kicsi, az ember térdén kényelmesen elfér. A sztenográfusnak nem kell a billentyűkre néznie, azért sötétben is írhat vele. Kiváló tulajdonsága a gépecskének, hogy teljesen zajtalanul működik, úgy hogy például a parlamentben vagy más, csendet kívánó helyen is használható. Naponta kétszáz levelet lehet a gépgyorsírónak diktálni s a rendes írásra való átétel is könnyű, mert a rendszer ábécéje igen egyszerű. A kik látták, nagy jövőt jósolnak a praktikus találmánynak.

*** Öngyilkosság Tenkén.** Kovács József tenkei gazdálkodó nagyon megunhatta az életét, pedig erre nem volt éppenséggel oka. Vagyos, családos ember volt, akiről azt hitték, hogy boldogan él. Tegnap délután fél 5 óra tájban családtagjait valami ürügy alatt kiküldte a lakásból s ezalatt a fegyver kakasát a szék-lábához kötötte s agyonlőtte magát. Pár percnyi kínlódás után kiszenvedett.

*** Tifusz Ottományban.** Az érmihályfalvai főszolgabíró tegnap tett jelentést az alispánhoz az Ottományban fellépett tifuszról. A jelentés szerint a tifusz november 7-én lépett fel és 15-ig 9 megbetegedés fordult elő. A 9 esetből meggyógyult 3 és meghalt 6 tifuszos beteg.

*** Jegyzőválasztás Pámezőn.** A Móga Szévért távozása folytán megüresedett pámezői jegyzői állás betöltésére tegnap tartották meg a választást. A választók egyhangulag Szikszay Dezső helyettes jegyzőt választották meg.

*** Meglopott hentes.** Maricskó János hentesmester panasz emelt, hogy Szent Anna-u. 2. sz. a. üzletéből tegnap este 8 és 9 óra között, míg Maricskó az üzletből távol volt, a pénzes fiókból 50 korona pénzt valaki kilopott.

*** Hűtlen cseléd.** Vigh Róza felirónő panaszt emelt, hogy Körözs-u. 8. sz. a. levő lakásáról tegnap a pénze közül egy drb. 20 koronásbankjegyet elvitt valaki. A gyanu Szentpéteri Róza cselédre irányult, kinél 13 kor. 35 fillért egy bőrtárcát és több bélyegyet találtak. A fölöttébb gyanus cseléd lezárattott.

Ingyenes munkaközvetítés. Iparos tanuló elhelyezése. Felhívjuk a t. szülők és a t. iparosmesterek figyelmét ama körülményre hogy ingyenes tanoncközvetítő irodát állítottunk fel. Ennek célja az ipari pályára készülő tanulókat állandó felügyeletünk és ellenőrzésünk alatt jóra való, gondos és szakavatott iparosmestereknél elhelyezni.

A hivatalos órák alatt naponta d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig csakis személyes jelentkezéseket fogad el.

Az Inas-Othon és az iparokt. bizottság megbízásából: Szűts László ipariskolai igazgató.

*** A Csókkirály.** Sztójanovits Jenő, az országos híru komponista ilyszerű új operettejének zenéjében fog vasárnap délelőtt gyönyörködni a »Pannonia« éttermetek látogató közönség, mert háziezedünk zenekara az egyébként is feltűnő keltő műsorba, ezt az aktuális számot és felvette már azért is, mivel ugyancsak vasárnap este lesz ezen operette premiére-je a színházban is. — A »Pannonia« éttermei és télikertjének ötletes és praktikus beosztása a magas és világos helyiségeket direkte arra a célnak teremteték, — melyek tényleg is szolgálnak, t. i. hogy tömeges látogatottság esetében is jól ventilált és füstmentes helyiség álljon a közönség rendelkezésére. Az pedig már köztudomású, hogy Czipóth vendéglős konyhája és pincéje a legkényesebb igényeket is kielégíti.

*** Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Bőregér.

Péntek: A gyermekliga javára bérletszűnetben A bor.

Szombat: Utolsó szerelem.

Vasárnap: d. u. Tanítónő, este: Csókkirály.

Előadás a Gyermekbarát javára. Az a nemes érdeklődés, mellyel Nagyvárad közönsége a péntek esti előadás ötletét karolja fel, már eddig is teljes mértékben biztosítja a sikert. A jegyek nagyrésze, bérleten kívül, már is elkelt, ami erősen bizonyítja a közönség fokozott érdeklődése mellett. Az előadást minden

izében művészi gonddal készíti elő a társulat, az összejáték és a rendezés komoly nivót produkál majd, úgy hogy Gárdonyi darabja minden zamatával, megkapó színei összességében bontakozik ki péntek este a színpadon. A jegyek árusítását teljesen kivette a Gyermekbarát az igazgatóság kezéből s Kiss Dávid Rákóczi-uti, özv. Erényiné Bémer téri dohánytőzsdében és előadás napján a színházi pénztárnál válthatók meg. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy az előadás bérletszünetben lesz megtartva, miért is az igazgatóság — a zavarok elkerülése végett — ezúton is kéri a bérleket, hogy jegyeiket minél előbb váltsák meg.

Bőregér. Strausz János operettjének, a Bőregérnek csütörtök esti reprize iránt szokatlan érdeklődés nyilvánul a közönség soraiban. Azok a finom, feledhetetlenül pajkos mellodiák melyek annyi ragyogást préselnek a Bőregér partitúrájába, elmúlt nagy színházi sikerek emlékéit hozzák vissza. A librettó meg egy kedves, vidám históriát jelenít meg, mely sürű egymásutánban sodorja a színpadra a mulatságosnál-mulatságosabb részleteket. A szereposztás a darab vezető szerepeire a társulat legjobb erőit válogatta össze. Rozalinda Károlyi Leona, Adél Diósy Nusi, Alfréd Toronyi, Eizenstein Kassay, Frank Sik, Frosch Hajnal és Falke Asszonyi László lesz. Ez a körülmény már egymagában is biztosítja a sikert, mely időről-időre elmaradhatatlanul nyomom követi a Bőregér reprizét.

Csók király. Zajos, hosszan élő sikert ígér a Csók király vasárnap esti bemutatója. Három primadonna, Károlyi Leona, Diósy Nusi Batizfalvy Elza száll sikra a hangulatos mesejáték sikeréért. Elegáns, könnyű ritmusok kergetődznek majd vasárnap este a zenekarban. Sztojanovics Jenő, a Csók király zeneszerzője — híven régi diadalaihoz — ezúttal is ötletes, színes muzsikát írt. A librettó egy fiatal újságíró, Orbán Dezső munkája, ki ezzel a darabbal annyi értékének adta tanuságát, hogy már is a keresettebb szövegírók között emlegetik. Az előadás eleven, kerekded lesz. Maga Sztojanovics is részt vesz egynéhány próbán és a bemutató során a zenekart is vezényelni fogja. Az igazgatóság teljesen új stíluszerű díszleteket készített a bemutatóra, melyre ambiciózusan, válivertett igyekvéssel készül az operett-együttes.

MULATSÁG.

Naptár.

November 29. Nyomdász kedélyes-estély.

Január 8. Jogász kolon-estély.

Január 22. Jogász kolon-estély.

Kabaret estély Mezőtelegden. A mezőtelegdi gyári tisztviselők köre november hó 28-án szombaton Barta Béla elnöklete alatt kabaret estélyt rendez a szegény iskolás gyermekek felruházására, a melynek műsora a következő: Prológ: mondja Barta Béla. Suppé. Költő és paraszt, hegedün előadja: Barta Endre, zongorán kíséri Barta Sándor. Modern költők. Előadja: Bleyer Stefike. Magyar népdalok, cigányzene kísérettel énekl: Gödör László. Zűr-zavar, Tábori Emil egy felvonásos bohózata. — Szerenád, Makai Emiltől, szavalja Bodó Piroska.

IRODALOM.

Karácsonyi könyvjegyzék. Csinoson, kiváló ízléssel és élvezetesen összeállított, szobor-szerű illusztrációkkal pazarul ellátott album a Szent-István-Társulat most megjelent karácsonyi jegyzéke, mely az előző éviéknél sokkal nagyobb terjedelmű s magán és idegen kiadók kath. szempontból ajánlható kiadványait is magában foglalja. A keresztény olvasóközönség ezzel nem pusztán könyvjegyzéket kap a kezébe, hanem egyúttal alapos utmutatót is arra nézve, hogy karácsonyi könyvvásárlását mily készletből fedezze. Ehez képest tartalmazza az ifjúsági irodalom, a magyar nemzet klasszikus íróinak, a tudományos és vallásos litteratura keresztény szempontból kifogástalan és magas színvonalú termékeit. E jegyzékből értesülünk elsősorban a Szent-István-Társulat működésének kiterjeszkedéséről, könyvkereskedése ugyanis a napokban *műkereskedési osztállyal* fog bővülni, hol a legkiválóbb hazai és külföldi művészek remekei lesznek megszerezhetők eredetiben és reprodukcióban. A karácsonyi vásárló közönségnek szíves figyelmébe ajánljuk ez alapos tájékoztató jegyzéket, melyet a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szent-király-u. 28.) levelezőlapon nyilvánított óhajára készségesen megküld bárkinek.

EGYESÜLETEK.

A tüdővész ellen védekező egyesület első éve.

A nagyváradai tüdővész ellen védekező egyesület igazgató választmánya újabb bizonyítékot szolgáltatott arról, hogy az egyesület mily áldásos tevékenysége: fejt ki. Glac Antal főispán elnök jelentésében beszámolt a szegény tüdőbetegek gyógy- és üdülöhelyének a csonka évben kifejtett működéséről. A jelentésből közöljük a következőket:

A gyógy- és üdülöhelyen, mely alig 4 hónapig működött 43 beteg részesült rendszeres intézeti gyógykezelésben, s akiknek 6 kivétellel hasznára vált a kúra, vagyis százalékokban kifejezve 83 százalékban hasznos volt az intézeti gyógykezelés.

Maga a magas kormány is figyelemmel kísérte ez új intézmény működését, szakközegei által felkerestette és a tapasztaltak felett elismerését fejezte ki s egyben, hogy e nemes cél érdekében minél hathatósabb küzdelmet fejtsen ki 6000 koronát folyósított a fentartási költségekre.

Örömmel emeljük ki ezen körülményt, hogy hazánkban a tüdővész elleni védekezés terén működő uttörő apostola a világhírű tudós professzor dr. báró Korányi Frigyes ömáltósága szeretetteljes meleg lelkesedéssel üdvözölt ben-

nünket intézményünk megvalósításában és sikeres működésünkben s egyúttal kilátásba helyezi, hogy dacára agg korára, a közel jövőben megtekinti az első magyarországi gyógy- és üdülöhelyet, hasonlóképpen üdvözölnek bennünket Okolicsányi, Kúthy Dezső és Tausk Ferenc tanárok.

A lefolyt évi működésünk alatt felkerestek bennünket Fáy Aladár és Kerekes Pál dr. egészségügyi felügyelő urak, akik a tapasztaltak felett a legnagyobb megelégedésüket fejezték ki s azonkívül az ország több vidékéről felkeresték szakképzett az intézetet.

Megemlékezik a jelentés dr. Szmeccsányi Pál nagyváradai lat. szertartású püspök az egyesületünk nagylelkű védnöke elhunytáról, akinek áldozatkészsége tette lehetővé a gyógy- és üdülöhely létesítését és Palotay László nagyprépost haláláról, ki szintén hozzájárult ahhoz, hogy a tüdővész elleni küzdelmünk sikeres legyen.

Az egyesület kiadása 2845 kor. 18 fillér, bevétel pedig 6349 kor. volt, tehát a maradvány: 3503 kor. 82 fillér.

Hálás elismeréssel emlékezett meg az elnök az üdülöhelyet vezető dr. Gerő Sándor orvos odaadó, buzgó működéséről és önzetlen fáradozásáról. A jelentés tudomásulvétele után bejelentette az elnök, hogy közelebb javasolni fogja, hogy a városi tüdőbetegek rendelő-intézete (dispensaire) olvadjon bele az egyesületbe, mert így eredményesebb működést fejthet ki. Végül előterjesztette, hogy az üdülöhelyre vonatkozó orvosi jelentést bemutatja a belügyminiszternek s az elért eredmény alapján kérni fogja az évi 6000 korona államsegély felemelését.

TÁVIRATOK.

Anglia és Németország.

London, november 25. (Felsőház.) Earl of Bawdor kijelenti, hogy örömmel üdvözli Aspuith miniszterelnök tegnapi kijelentéseit. A két hatalmi standard az egyetlen biztos alap, de ha ezt a standardot fenn akarjuk tartani, úgy az 1911. év végéig a jelen programon tulmenőleg hat vagy hét előosztályu hadihajót kell építenünk és ugyanennyivel többet az 1912. év végéig. Szólv kérdezi a kormányt, vajjon hajlandó-e biztosítani arról, hogy minden szükséges intézkedés meg fog történni a hajóépítés gyorsítása érdekében.

Az admirális nevében Earl of Granard a következőket jelenti ki: A következő négy év programjának nem lehet elébevégni; elismeri azonban, hogy Angliának 1911 végén csak nyolc Dreadnought típusu hajója és négy Invincible-típusu hajója lesz, tizenhárom ugyanazon típusokhoz tartozó német hadihajóval szemben. Itt nincs számításba véve az a program, amelyet a kormány 1909-ben szándékozik előterjeszteni. Granard végül kijelenti, hogy a kormány reméli, hogy Rosyth flottatámaszpont hét éven belül teljesen készen lesz.

Nagy panama a krassószörény-megyei vasbányákban.

Budapest, nov. 25. A krassószörény-megyei vasbányákban évek hosszú sora óta igen nagy visszaéléseket követnek el. A visszaélések a cikkek előállítására és kiszolgálására körül történnek. A bányák vezetése élén Tauszig lovag áll. A gyártmányoknál hamis bélyegzőket használtak. Az anyag oly silány, hogy az az emberek életét veszélyezteti. A gyárakból előkerülő árukat a bécsi arzenál nem fogadta el.

PFAFF GYÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGERKEZTEK

Az esküszegő sah.

Teherán, nov. 25. Az angol és orosz követség vasárnap erélyesen tiltakozott a sah ama proklamációja ellen, amelyben közhírré teszi, hogy nem szándékozik parlamentet egybehívni. A proklamáció egyes példányait az utcasarkokról, valamint a mecsetről leszáragtatták. Tegnap több embert letartóztattak, mert azt mondták, hogy a sah az alkotmányra tett esküt megszegte. A lakosságot azonban általánosságban közönyösen hagyja a parlament egybehívásának kérdése. Azt hiszik, hogy e közönyös magatartás a kozákoktól való félelemre vezethető vissza. A követségeken meglepéssel konstatálják, hogy a sah jó tanácsok iránt hozzátérhetőnek mutatkozik.

Igazságszolgáltatás.

Az izópallagai rablóbanda.

A nagyváradai esküdtribórság tegnap fejezte be azt a nagyszabású bünpert, melyben 5 izópallagai legény, mint rablás elkövetői, vádlottként szerepelt. Tegnap délelőtti kijelentette Csulyok elnök a bíróság határozatát az indítványozott kérdőpontokra vonatkozólag, melynek lapján 17 kérdés tétellett az esküdtek elé. Majd ezután a vád és véd beszédre került a sor.

Vattay József rablással vádolja az 5 legényt s ezen vádját argumentumokkal iparkodik igazolni.

Majd ezután a védők sorolják fel védenők ártatlanságát, legalább is a rablásban, igazoló bizonyítékukat, kérve az esküdteket, hogy ily értelemben hozzák meg verdiktjüket. Ezután az elnöki resumé következett, miután az esküdtek tanácskozni vonultak vissza. Verdiktjük a következő: Popovics Atanaszt, Puja Pált, Puja Lőrincet, Csuszorász Istvánt rablásban bűnösnek mondaott ki, minnek alapján a bíróság Popovicsot 5, a többi pedig 4-4 évi fegyházra ítélte, míg az V-öd rendű vádlottat felmentették.

A borkóstolás vége. Folyó évi március hó 12 én a Jankafalvai szőlőhegyen idogatták a hegy levét Barcsa József, Kovács József, Kovács Bálint és Torda József gazdálkodók. Ez alatt a hegy tövében ott állt Barcsa József 2 lova és szekere. Marta Béla mezőőr becsüppelt állapotában virtuskodni akart és a rossz uton elkezdte a lovakat a hegyre felfelé hajtani. De a vállalkozás balul ütött ki, mert a szekér a lovakkal együtt felfordult. Barcsa József meghallván lovai sorsát, kétségbeesve szaladt le a hegytövére, s ott egy karóval több ütessel úgy megütötte Marta Bélát, hogy az több hétig volt beteg, sőt bordája is betört. Tegnap volt ezen ügyben a büntető ítéltárgyalás Millye Gyula elnöke alatt, melyen a vádat László Márton ügyész a védelmet dr. Váradi Ödön képviselte. A törvényszék a védő által felsorolt egyhíthő körülményekre tekintettel vádlottat csupán 30 korona íté és 10 korona mellékbüntetésre ítélte, amiben a vádlott meg is nyugodott.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 24.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

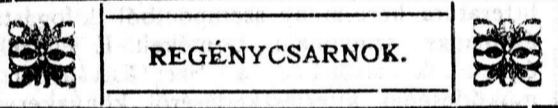
Budapest, nov. 24.

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közúti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. nov. 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	—	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	94.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás aróny	—	23.51
20 frankos (Napoleon) —	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

47.

— A jóra való ember kétségkívül foglalatosságot keres... Sajátságos, hogy noha e vidéken lakik, nem ismerem, — monda magában Csörögi.

Bogya Andor (mert ő volt az idegen) meg ezt gondolá:

— Csak hogy nyomára kezdek jönni annak, a mit rég sejtettem... kémszemléje éjnek idején gyanus s ha rablásra jártatja esztét, itt a tanya környékén szándékszik azt végrehajtani.

Hogy Andor mit érzett e percben nehéz rövid szóban kifejezni.

Ez volt tehát ama ember, a kiért Aranka elhagyta s egy bűnös, tán vértől szennyezett kéz vezette oltárhoz azt, kit ő oly tiszta szívvel szeretett. Neki jutott tántoríthatatlan becsületességéért a szenvedések hosszú sora s hűség fejében a keserű csalódás, holott ama ember, ki megrabolta üdvét, oly méltatlan arra, hogy becsülve szeretessék...

Ugy érzé, mint ha gyűlölete méltatlan vetélytársa iránt megközelítő fájdalom és szerelme végtelenségét. Igen sivár és engesztelhetlen gyűlölség volt az, amit keble mélyeiben táplált s ama vajudó gondolatok, melyek akkor fogamzottak volt agyában, midőn fáradságtól lankadtan taluja tornyától bucsuzna, a Szeged vidékére vezető utra tért, a vajudó eszme mondom, most alakot kezd öltetni, szabatos és retentő alakot, mert elhatározá, hogy kísértete lesz a zsványnak, míg eldül köztük a retentő számadás...

Andor körüljárta a tanyát, tájékozta magát a dülőkön, fölmutatta a legrejtettebb ösvényeket, aztán haza ballagott, mint oly ember, a ki elszántságot is érez magában végrehajtani azt, amit tervezett.

XLI.

Párhaj az utolsó lehelletig.

Lipót hírül adván Csöröginek, hogy a tanya birtokosa nagymennyiségű gabonát adott el és sok pénzt kapott, emez elhatározá, hogy másnap éjjel meglátogatta a tanyát cinkosaival, kik közül kettő beszegődött cseplősnek a gazdához. Ezek feladata lesz a cselédek megkötözni, vagy lábálul eltenni, más kettő őrt fog állani a tanya körül.

Előre kikötötte, hogy mialatt Bodrogival viaskodni fog, segítségére jönni senki se me-részkedjék, mert ezzel egymaga, egyedül akar végezni, annyival is inkább, mert olyan híres ember az a Bodrogi, a ki heted-hét országban ritkítja párját!

— De ha kelmednél erősebb talánna lenni, akkor siesünk segítségére? — kérdezők.

Akkor sem, mert ha erősebb nálamnál, s le tud győzni, ez esetben megérdemli, hogy gabonája ára tárcájában maradjon. — De ne félj János, tevé hozzá biztos megnyugvással, oly ember még nem született, aki Nagy Csörögi Török Lehellet esufot üzzön!

A vezér föllegyerezte embereit s előre küldé azon utasítással, hogy a tanya mellett elhaladni mintegy száz lépésnyire a szérüs esütről várják, míg jelt fog adni.

Csörögi ekkor hazament és lefeküdt. Sajátságai közé tartozott, hogy minden időtájban el tudott aludni, s akkor ébredt, amely órára határozta. Alig egy órai pihenés után szemhéjjai fölnyiltak, ágyából kilépett s magához véve karabélyát, egy kést s egy pisztolyt, melyet szüre alá rejtett, elhagyá a várost.

Midőn hosszas gyaloglás után a tanyát megpillantá, letért a járt utról s a vetések közt taladt. Ugyanama percben éleslátó szemével megpillanta egy embert, ki egy fa mellett mozdulatlanul állt. Csörögi ama emberre ismert, ki a multkor tőle alkalmazást kért volt.

— Ez már több a véletlenél, gondolá a ravasz betyár, ama ember gyanus... nem a vármegye szolgálja, de hát ki lehet?

Eközben Bogya Andor is észrevette Csörögöt s kilépvé a fa alól, teléje irányozá lépteit.

A betyár, mint monda, óvatos ember volt, s midőn látta, hogy az idegen teléje tart, karabélyát a buzavetés közé rejté, sarkával nyomot vonva ama helyen a homokba, hogy később rátaláljon; aztán az ösvényre tért, hogy szembe találkozzék az idegennel.

— Másodszor találkozunk immár e helyen!...

— Egy tapottat sem tovább Nagy Csörögi Török Lehellet!

(Folyt. köv.)

DENT GLOVES ES FOWNES GLOVES

A VILÁG LEGJOBB KEZTYŰI KAPHATÓK.

PEAFF CÉGÉNél

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.

293675--C III. 908.

Osztrák-magyar-olasz-francia személy és podgyász forgalom.

A magyar királyi államvasutak igazgatóság közölni teszi, hogy a fentmegjelölt forgalomban 1909 január hó 1-ével Budapest keleti p. u. állomásról úgy Ujdombovár-Fiume-Cormoneon mint Ujdombovár-Fiume-Menfalcone-Cervignanon áll közvetlen I. és II. osztályú gyorsvonatu menetjegyek fognak kiadni Cannen, Florenz, Milanó, Napoli, Nizza, Róma és Venezia állomásokra. Az említett viszonylatokban ugyanakkor közvetlen podgyászszámolás is fog rendelkezésre bocsátott.

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség
Szeged.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége a vonalain 1909. évben szükséges 6500 db. III. rangú tölgytalpa és 12 m³ tölgy váltó talpa szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetőségénél megszerezhető és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és valamennyi üzletvezetőségénél megtekinthető. Ugyancsak az említett hivataloknál tekinthető meg a hivatalos órák alatt a szállításra vonatkozó általános és különleges szállítási feltételek is, mely utóbbiak a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárából megszerezhetők. Az általános feltételek ára 50, a különlegeseké pedig 30 fillér darabonként, melyhez postán szállítás esetén bérmentesítésre 20 fillér is beklendendő a nevezett hivatalhoz.

Az ivenként egy koronás magyar okmánybéllyel ellátott ajánlatok és az ivenként 30 filléres magyar okmánybéllyel ellátott ajánlati felhívások ezen külcimmal: Ajánlat 38671—908. szhoz 1908. november hó 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége általános osztályának főnökhöz benyújtandók, vagy postán beküldendők. Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalék készpénzben, vagy állami lotótekra alkalmas értékpapírokban 1908. év november hó 27-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javítások, vakarások fordulnak elő, nemkülönben melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek, végre oly ajánlatok, melyekre nézve az elfirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vételre nem számíthatnak.

Az üzletvezetőség.**Az téli ujdonságok már megérkeztek!!**

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berlinger, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sítónok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, béles árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók**!! FELTŰNŐ OLCSÓ ÁRAK !!****KLEPFER ALBERT**

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

:: TELEFON 703. ::

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába.**

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1909 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legméltányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények.

Magyar Királyi Államvasutak.

295537—1908. sz.

A katonaszemélyek szolgálaton kívüli utazásaira érvényes közvetlen menetdíjak módosítása.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint azon kedvezményes közvetlen menetdíjak, amelyek a katonaszemélyek szolgálaton kívüli utazásaira, valamint a nyugalmazott katonaszemélyeknek az osztr. magyar személyfoógalomban való utazásaira érvényesek. Ha ezen utazásoknál a déli vasut vovulái is érintettek, 1909. évi január hó 1-ével némileg felemeltetnek.

Budapest, 1908. nov. hó 23.

A kereskedelmi főosztály:
királyi tanácsos, igazgatóhelyettes.

Eladó hizott sertések.

A nagyváradai latin szertartású káptalani uradalom ősi-i hizlálójában öreg és fiatal hizott sertések kaphatók november hó 24-én és ettől számítva két hetenként. Sertések ára az átvételkor a helyszínen: őssi majorban fizetendő.

Előjegyzések az uradalom központi irodájában Sal Ferenc-utca 4. sz. eszköz-lendők.

Papp Imre,
uradalmi főtiszt.

Utányomás nem díjaztatik.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 4.50 kor.** 100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,**ívlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk**villamos világítási**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Belépési felhívás a Polgári takarékos és segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet 1909. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart. Mindenki tetszésszámban szeritien jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenkint 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik s mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerülthasználattal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoskosságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6% os kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai chequelapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

**A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet
Igazgatósága.**

Az évtársulatok befizetéseit vasárnap kivételével a hét bármelyik napján eszközölhetők.

Téli fürdő cura a Félis-gyógyfürdőben!

Európa leggazdagabb természetes forró és meleg kénes hőforrások, hőfok, — 49°C — 17 millió liter víz, napi mennyiség. Csúsz, (Reuma) köszvény és borbajok stb. ellen. Fürdő és ivó gyógy mód. Szobák-ból a fürdőkben vezető zárt folyosók állandóan fűtve vannak, bármily időben meghülés veszélye nélkül lehet a curát eredménnyel használni. :: :: :: :: :: ::

Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, szoba, tüés, világítás és fürdés naponként 7 korona.

Vasut állomás, posta, távirda, interurban telefon, a fürdő telepen.

Prospektust ingyen küld az Igazgatóság.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagyváradon.

Belépési felhívás.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében **1 koronás** szövetkezetet alakít.

„Közgazdasági Koronás Takarékos és Hítel szövetkezet» címmel, október hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlethelyiségében és a körözött aláírási ivenek eszközölhetők.

A heti egykoronás üzletrészek beszédését minden helybeli szövetkezeti-taglakására küldött óvadékkal bíró pénzbeszedő, szolgálja eszközli. A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseket a postatakarék pénztári útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R.-T.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.

Nagyvárad.

Fióközletek:

Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazár épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbelik.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

Megérkeztek az összes őszi és téli újdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A legelegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon